

2.05

PONIEDZIAŁEK, GODZ. 19.00, SALA GŁÓWNA

Neue Lausitzer Philharmonie & Ewa Strusińska

Ewa Strusińska – dyrygent
Alexandra Dariescu – fortepian
Neue Lausitzer Philharmonie

Program

George Enescu (1881–1955)
Koncert fortepianowy d-moll [12']

Nadia Boulanger (1887–1979)
Fantaisie variée na fortepian i orkiestrę [20']

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847)
I Symfonia c-moll op. 11 [32']
I. *Allegro di molto*
II. *Andante*
III. *Menuetto: Allegro molto*
IV. *Allegro con fuoco*

Ewa Strusińska, fot. Bartek Barczyk

W repertuarze koncertu orkiestry Neue Lausitzer Philharmonie pod dyktando Ewy Strusińskiej znalazły się dzieła znamienitych kompozytorów działających w XIX i XX wieku – rumuńskiego twórcy George'a Enescu, wybitnej pedagogi, a zarazem instrumentalistki Nadii Boulanger oraz Felixa Mendelssohna Bartholdy'ego, jednego z czołowych przedstawicieli epoki romantyzmu w muzyce. W roli solistki muzykom towarzyszyć będzie zaś pianistka Alexandra Dariescu.

Nazwisko George'a Enescu – rumuńskiego skrzypka, pianisty, dyrygenta, a także kompozytora – pomimo niekwestionowanej popularności w pierwszej połowie XX wieku dziś bywa niesłusznie pomijane. Twórczość niedocenionego artysty obejmuje zaledwie trzydzieści trzy opusy, choć wśród nich odnaleźć można dzieła skomponowane na większą skalę. Niewielki dorobek, jaki po sobie pozostawił, był prawdopodobnie związany z wrodzonym perfekcjonizmem twórcy i uporczywą wręcz potrzebą modyfikacji fragmentów dzieł, z których był niewystarczająco zadowolony. Enescu zwykł poprawiać swoje kompozycje nawet po ich publicznym wykonaniu, nie pozostawiając na papierze nutowym ani jednego nieprzemyślanego dźwięku. Publikacje jego autorstwa, które ujrzały światło dzienne, to jednak zaledwie wierzchołek góry lodowej. Według szacunków istnieje może nawet kilkaset rękopisów o różnym stopniu ukończenia pochodzących z poszczególnych etapów różnorodnej stylistycznie twórczości Enescu. Wśród nich znajduje się także *Koncert fortepianowy d-moll*, z którego zachowały się wyłącznie szkice pierwszej części. Zarys partytury z jej materiałem powstawał podczas pobytu artysty w Paryżu około 1898 roku, gdy był on zaledwie nastolatkiem. Stolica Francji była dla Enescu przede wszystkim miejscem zdobywania wiedzy z zakresu kompozycji, kształcił się on tam pod okiem wielkich francuskich mistrzów – Jules'a Masseneta oraz Gabriela Faurégo. Koncert rozpoczyna się głębokim, pełnym dramatyzmu brzmieniem orkiestry, do której dołącza partia solisty odznaczająca się zarówno intensywnymi, akordowymi zwrotami, jak i pełnymi lekkością wirtuozowskimi przebiegami, charakterystycznymi dla tradycji muzyki romantycznej. W jego materiale dźwiękowym oraz fakturze z łatwością dostrzec można wpływy Roberta Schumanna czy Johanna Brahmsa, którzy niewątpliwie stanowili inspirację dla młodego wówczas adepta muzycznej sztuki. Tego wieczoru polskiego prawykonania kompozycji dokona znamienita pianistka, podobnie jak George Enescu rumuńskiego pochodzenia – Alexandra Dariescu.

Nie będzie to jednak jedyne polskie prawykonanie tego wieczoru. *Fantaisie variée* na fortepian i orkiestrę to dzieło powstałe niespełna paręnaście lat po wspomnianej kompozycji Enescu – w 1912 roku. Fantazja będąca w istocie również rodzajem koncertu fortepianowego wyszła spod pióra wybitnej twórczyni – kompozytorki, dyrygentki, instrumentalistki i, co ważne, doskonałej pedagogi – Nadii Boulanger. Pod jej kierunkiem kształciły się niegdyś masy młodych, kreatywnych artystów,

w tym także polskiego pochodzenia. Wśród jej uczniów znaleźli się m.in. Daniel Barenboim, Philipp Glass oraz Aaron Copland, ale także Kazimierz Serocki, Grażyna Bacewicz czy Stefan Kisielewski. Według słów Bogusława Schaeffera polscy kompozytorzy dzielili się zwykle na tych, „którzy byli uczniami Nadii Boulanger i tych, którzy żałują, że nie byli uczniami Boulanger”, co stanowi potwierdzenie niezwyklej rangi twórczyni nie tylko we Francji, ale i poza jej granicami. Zanim jednak niemal całkowicie poświęciła się nauczaniu, artystka szczególnie intensywnie rozwijała swoje umiejętności w zakresie kompozycji. Stworzoną na początku dwudziestego stulecia *Fantaisie variée* poświęciła wirtuozowi fortepianu Raoulowi Pugno – jej mentorowi, który do czasu nagłej śmierci w 1914 roku był jedynym wykonawcą tego dzieła. Należał on do czołowych postaci francuskiej szkoły pianistycznej XIX wieku, reprezentując jej wrażliwość oraz pełną uczuciowości ekspresję. W fantazji wyjątkowo uwydatniają się elementy związane z pracą motywową oraz techniką wariacyjną. Widoczne są także wpływy stylu kompozytorskiego innych francuskich twórców, m.in. Gabriela Faurégo, Claude’a Debussy’ego czy Charles’a-Marie Widora.

Felix Mendelssohn Bartholdy – wielki kompozytor epoki romantyzmu, wybitny dyrygent i instrumentalista – muzyczne zdolności przejawiał już we wczesnym dzieciństwie. Podobnie zresztą jak Wolfgang Amadeus Mozart, szybko okrzyknięty został cudownym dzieckiem. Pierwszy publiczny koncert dał w wieku dziewięciu lat, z kolei pierwsze kompozycje, które wyszły spod jego ręki, datuje się na 1822 rok, a był wówczas zaledwie trzynastolatkiem. Pierwszą ze swoich symfonii skomponował niespełna dwa lata później – *I Symfonia c-moll* op. 11 ukończona została dokładnie 31 marca 1824 roku. Niewiele wcześniej Mendelssohn podjął nauki pod okiem berlińskiego mistrza Carla Friedricha Zeltera, który odkrył przed młodym artystą tajniki kompozycji oraz kontrapunktu. Wkrótce krystalizować się zaczął indywidualny rys w twórczości muzyka, dający o sobie znać choćby właśnie we wspomnianym dziele. Składająca się z czterech ogniw symfonia odznacza się przede wszystkim śmiałym językiem kompozytorskim z licznymi kontrastującymi ze sobą motywami. Jednak za najbardziej dojrzały w wyrazie jego fragment uznaje się część drugą, *Andante*, z przemyślaną, subtelnie kształtującą się harmonią. W muzycznej materii dzieła ujawniają się także inspiracje młodego Mendelssohna m.in. twórczością jednego ze wspomnianych klasyków wiedeńskich – Wolfganga Amadeusa Mozarta. Prawykonanie symfonii miało miejsce w Royal Philharmonic Society w Londynie w maju 1829 roku, dyrygował zaś sam kompozytor.

Marcelina Werner-Śliwowska

2.05

MONTAG, 19.00 UHR, GROSSER SAAL

Neue Lausitzer Philharmonie & Ewa Strusińska

Ewa Strusińska – Dirigentin
Alexandra Dariescu – Klavier
Neue Lausitzer Philharmonie

Das Programm

George Enescu (1881–1955)
Konzert für Klavier d-Moll [12']

Nadia Boulanger (1887–1979)
Fantaisie variée für Klavier und Orchester [20']

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847)
Sinfonie Nr. 1 c-Moll op. 11 [32']
I. *Allegro di molto*
II. *Andante*
III. *Menuetto: Allegro molto*
IV. *Allegro con fuoco*

Neue Lausitzer Philharmonie, fot. Paweł Sosnowski

Das Repertoire der Neuen Lausitzer Philharmonie unter der Leitung von Ewa Strusińska umfasst Werke bedeutender Komponisten des 19. und 20. Jahrhunderts: dem rumänischen Komponisten George Enescu, der bedeutenden Pädagogin und Instrumentalistin Nadia Boulanger und Felix Mendelssohn Bartholdy, einem der führenden Vertreter der romantischen Epoche in der Musik. Als Solistin werden die Musiker von der Pianistin Alexandra Dariescu begleitet.

Der Name von George Enescu – des rumänischen Geigers, Pianisten, Dirigenten und Komponisten – wird trotz seiner unbestreitbaren Popularität in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts heute zu Unrecht vernachlässigt. Das Schaffen dieses unterschätzten Künstlers umfasst nur dreiunddreißig Werke, obwohl sich darunter auch größere Kompositionen befinden. Dass der Künstler nur eine geringe Zahl an Werken hinterließ, hängt wahrscheinlich mit dem angeborenen Perfektionismus des Künstlers und seinem ständigen Bedürfnis zusammen, die Fragmente seiner Werke, mit denen er nicht zufrieden war, zu verändern. Enescu pflegte seine Kompositionen auch nach ihrer öffentlichen Aufführung zu verbessern und ließ keinen einzigen unüberlegten Ton auf dem Notenpapier stehen. Seine Veröffentlichungen, die das Licht der Welt erblickt haben, sind jedoch nur die Spitze seines Vermächtnisses. Man schätzt, dass es mehrere hundert Manuskripte unterschiedlichen Fertigstellungsgrades aus verschiedenen Phasen von Enescus stilistisch vielfältigem Schaffen gibt. Dazu gehört das *Klavierkonzert in d-Moll*, von dem nur Skizzen des ersten Satzes erhalten sind. Die Skizze der Partitur mit ihrem Material entstand während eines Aufenthalts des Künstlers in Paris um 1898, als er noch ein Teenager war. Die französische Hauptstadt war für Enescu vor allem ein Ort, an dem er sich Kenntnisse auf dem Gebiet der Komposition aneignete; er studierte dort unter der Anleitung der großen französischen Meister Jules Massenet und Gabriel Fauré. Das Konzert beginnt mit einem tiefen, dramatischen Orchesterklang, zu dem sich der Solopart gesellt, der sowohl durch intensive akkordische Wendungen als auch durch leichte, virtuose Passagen gekennzeichnet ist, die für die romantische Musiktradition typisch sind. In ihrem Klangmaterial und ihrer Textur kann man leicht den Einfluss von Robert Schumann oder Johannes Brahms erkennen, die den damals jungen Studenten der Tonkunst zweifellos inspirierten. An diesem Abend wird die polnische Erstaufführung der Komposition von einer hervorragenden Pianistin rumänischer Herkunft, genau wie George Enescu, aufgeführt – Alexandra Dariescu.

Es wird jedoch nicht die einzige polnische Erstaufführung an diesem Abend sein. *Fantaisie variée* für Klavier und Orchester ist ein Werk, das weniger als ein Dutzend Jahre nach Enescus erwähnter Komposition geschrieben wurde – im Jahr 1912. Die Fantasie, die eigentlich auch eine Art Klavierkonzert ist, wurde von einer herausragenden Künstlerin – Komponistin, Dirigentin, Instrumentalistin und vor allem einer hervor-

ragenden Pädagogin – geschrieben: Nadia Boulanger. Zahlreiche junge, kreative Künstler, auch polnischer Herkunft, studierten unter ihrer Leitung. Zu ihren Schülern zählten Daniel Barenboim, Philipp Glass und Aaron Copland, aber auch Kazimierz Serocki, Grażyna Bacewicz und Stefan Kisielewski. Nach den Worten von Bogusław Schaeffer wurden die polnischen Komponisten für gewöhnlich unterteilt in diejenigen, "die Schüler von Nadia Boulanger waren, und diejenigen, die bedauern, keine Schüler von Boulanger gewesen zu sein", was die außerordentliche Bedeutung der Künstlerin nicht nur in Frankreich, sondern auch im Ausland bestätigt. Bevor sie sich jedoch fast ausschließlich der Lehre widmete, entwickelte die Künstlerin ihre kompositorischen Fähigkeiten besonders intensiv. Die Anfang des 20. Jahrhunderts komponierte *Fantaisie variée* widmete sie dem Klaviervirtuosen Raoul Pugno - ihrem Mentor, der bis zu seinem plötzlichen Tod 1914 der einzige Interpret dieses Werks war. Er gehörte zu den führenden Vertretern der französischen Klavierschule des 19. Jahrhunderts und repräsentierte deren Sensibilität und emotionalen Ausdruck. In der Fantasie sind die Elemente der motivischen Arbeit und der Variationstechnik besonders ausgeprägt. Auch der Kompositionsstil anderer französischer Komponisten, darunter Gabriel Fauré, Claude Debussy und Charles-Marie Widor, ist unverkennbar.

Felix Mendelssohn Bartholdy – ein großer Komponist der Romantik, ein hervorragender Dirigent und Instrumentalist – zeigte seine musikalische Begabung bereits in früher Kindheit. Wie Wolfgang Amadeus Mozart wurde er schnell als Wunderkind gefeiert. Sein erstes öffentliches Konzert gab er im Alter von neun Jahren, während seine ersten Kompositionen auf das Jahr 1822 zurückgehen, als er erst dreizehn Jahre alt war. Weniger als zwei Jahre später komponierte er seine erste Symphonie – die *Symphonie Nr. 1 in c-Moll* op. 11 wurde genau am 31. März 1824 vollendet. Nicht viel früher hatte Mendelssohn bei dem Berliner Maestro Carl Friedrich Zelter studiert, der den jungen Künstler in die Geheimnisse der Komposition und des Kontrapunkts einweihte. Schon bald kristallisierte sich in Mendelssohns Schaffen ein individueller Zug heraus, der sich zum Beispiel in dem oben erwähnten Werk manifestiert. Die aus vier Sätzen bestehende Sinfonie zeichnet sich vor allem durch eine kühne Kompositionssprache mit zahlreichen kontrastierenden Motiven aus. Am reifsten im Ausdruck ist jedoch der zweite Satz, Andante, mit einer durchdachten, subtil gestalteten Harmonie. Die musikalische Materie des Werkes verrät auch die Inspirationen des jungen Mendelssohn, unter anderem mit den Werken eines der Wiener Klassiker – Wolfgang Amadeus Mozart. Die Uraufführung der Sinfonie fand im Mai 1829 in der Royal Philharmonic Society in London statt und wurde von dem Komponisten selbst dirigiert.

Text: Marcelina Werner-Śliwowska
Übersetzung: Anna Leniart

Koncert z okazji jubileuszu 10-lecia Biura Saksonii we Wrocławiu
Koncert anlässlich des 10-jährigen Bestehens des Verbindungsbüros
des Freistaates Sachsen in Breslau

STAATSMINISTERIUM DER JUSTIZ
UND FÜR DEMOKRATIE
EUROPA UND GLEICHSTELLUNG

Freistaat
SACHSEN

Współorganizator
Mitveranstalter:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez
Kultureinrichtung der Stadt Wrocław, mitverwaltet von:

Wrocław miasto spotkań

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

**DOLNY
ŚLĄSK**